

คุณภาพชีวิตของผู้พิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

Quality of life of the disabled people in Thepsathit district, Chaiyaphum province

วารสารณ์ คำนนท์ ส.บ. (สาธารณสุข)

Waraporn Kumnon B.P.H. (Public Health)

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Public Health, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research) แบบภาพตัดขวาง (Cross-Sectional) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตของผู้พิการ และศึกษาปัญหา ความต้องการของผู้พิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 257 คน รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะส่วนบุคคลและข้อมูลตัวแปรต่างๆ และระดับคุณภาพชีวิต หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้พิการ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโลจิสติก (Multiple logistic regressions) นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นค่า Adjusted OR และ 95%CI ของ Adjusted OR

ผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการส่วนใหญ่เป็นเพศชายโดยมีอายุเฉลี่ย 52.5 ปี ประกอบอาชีพรับจ้าง รองลงมาคือเกษตรกรและอาชีพอื่นๆ เช่น ร้องเพลง ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (เป็นหนี้) จบชั้นประถมศึกษา และมีสถานภาพสมรสเป็นคู่ โดยมากมีลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยว พิการทางการมองเห็น รองลงมาพิการซ้ำซ้อน (พิการมากกว่า 1 ประเภท) และพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ ตามลำดับ คุณภาพชีวิตของผู้พิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และประเภทของความพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าด้านสุขภาพกาย มีสัดส่วนมากกว่าด้านอื่น ๆ รองลงมาคือด้านสุขภาพจิตและด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรคของผู้พิการ ศึกษาทางด้านพบว่า ด้านสุขภาพซึ่งผู้พิการส่วนใหญ่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ด้านการศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาและเรียนจบเพียงชั้นประถมศึกษา ด้านการเงินส่วนใหญ่เป็นหนี้ ไม่พอใช้กับความ ต้องการ จึงอยากให้หน่วยงานมีการสอนวิชาชีพให้แก่ผู้พิการเพิ่มมากขึ้น มีการส่งเสริมด้านโภชนาการ ด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้พิการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ผู้พิการ คุณภาพชีวิตผู้พิการ ระดับคุณภาพชีวิตผู้พิการ

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to study the quality of life, factors associated with the quality of life of the disabled. And education issues and needs of the disabled in Thepsathit district, Chaiyaphum province. The sample of 257 people, data was collected by questionnaire and analyzed by descriptive statistics, personalized, variable data, quality of life and factors relating for quality of life of the disabled. In this equation to find the best for explain relationship need logistic regression analysis (Multiple logistic regressions) and present value analysis of Adjusted OR and 95% CI Adjusted OR.

The study found that disabled mostly males, the average age 52.5 years, most disabled is contractors, agriculture and career other, such as singing, sewing, etc. Disabled people is not enough income to expenses (in debt). Mostly disabled completed primary education and married couples. This families have a single family. Most disabled is vision impaired. More disability (more than one type of disability) and intellectually or learning disabilities. Quality of life of people with disabilities are moderate. Factors related to quality of life of people with disabilities is gender, occupation, income, education level. Marital status and the type of disability. Significant correlation at 0.05 overall considering that the vast majority are moderate. Found that more physical health, mental health and environmental. The problems of the disabled is can't take care yourself, the disabled is not study, primary study. Disabled is not enough income to expenses, so the agency gives the teaching profession with disabilities is increasing and have promotion of nutrition thoroughly and continuously.

Keywords: disabled, quality of life for people with disabilities, the quality of life of disabilities.

บทนำ

จากรายงานความพิการของโลก พ.ศ.2553 พบว่าร้อยละ 15 ของประชากรโลกเป็นผู้พิการ ร้อยละ 2-4 ของผู้พิการไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2513 ที่มีผู้พิการร้อยละ 10 ของประชากรโลก และพบว่าจะมีการเพิ่มขึ้นของผู้พิการ เนื่องมาจากการเสื่อมสภาพของประชากร รวมถึงการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของโรคเรื้อรังด้วย⁽¹⁾ การสำรวจผู้พิการของสำนักงานสถิติแห่งชาติในประเทศไทย พบว่า ในปี 2555 มีผู้พิการร้อยละ 1.5 คิดเป็นร้อยละ 2.2 ของประชากรทั่วประเทศ โดยส่วนใหญ่พบผู้หญิงพิการมากกว่าผู้ชายเล็กน้อย (ร้อยละ 2.3 และ 2.1) หากเปรียบเทียบความพิการแต่ละช่วงอายุ พบว่าผู้พิการส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 70 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 16.4) นอกจากนี้ยังพบว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้พิการสูงกว่าภาคอื่น (ร้อยละ 2.9 และ 2.8)⁽²⁾

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2550 พบว่าร้อยละ 65 ของผู้พิการมีอายุมากกว่า 15 ปี และไม่มีงานทำ ส่วนคนที่ทำงานทำนั้นอยู่ในอัตราส่วนที่น้อย และพบว่าผู้พิการชายมักได้งานทำมากกว่าผู้พิการหญิง ในอัตราส่วนร้อยละ 43 และ 28 โดยงานที่ทำส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมและการประมง นอกจากนี้ยังพบอีก

ว่าผู้พิการส่วนใหญ่อาศัยในชนบท ความพิการที่เกิดขึ้นสามารถส่งผลกระทบต่อ และเกิดปัญหาหลายประการต่อผู้พิการตั้งแต่ระดับปานกลางถึงรุนแรง⁽³⁾

จากข้อมูลผู้พิการในประเทศไทย พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และสังคมไทยได้เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน สำหรับกลุ่มผู้พิการถือว่าเป็นกลุ่มที่เสียเปรียบทางด้านสังคม และไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ในทางการแพทย์และสาธารณสุข ทางการศึกษา ทางสังคม และการประกอบอาชีพ⁽⁴⁾

ในปี พ.ศ. 2547 จากการสำรวจสถิติผู้พิการในจังหวัดชัยภูมิ พบว่ามีผู้พิการในจังหวัดชัยภูมิทั้งหมด 21,730 คน ผู้พิการส่วนใหญ่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลจำนวน 18,666 คน โดยมีผู้พิการทางการเคลื่อนไหวจำนวน 7,619 คน คิดเป็นร้อยละ 35.07 ของผู้พิการทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2550 มีผู้พิการทางการเคลื่อนไหวจำนวน 7,180 คน คิดเป็นร้อยละ 0.84⁽⁵⁾ ในปี พ.ศ. 2556 พบว่ามีผู้พิการทั้งหมด 34,806 คน และผู้พิการทางการเคลื่อนไหวจำนวน 15,004 คน คิดเป็นร้อยละ 43.11 ของผู้พิการทั้งหมดในจังหวัดชัยภูมิ⁽⁶⁾

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ศึกษปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ และศึกษาปัญหา และความต้องการของผู้พิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

นิยามศัพท์

ผู้พิการ หมายถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หรือการสื่อความหมาย ผู้พิการทางการมองเห็น ผู้พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ผู้พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ผู้พิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ และผู้พิการซ้ำซ้อน ซึ่งไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ทั้งผู้ที่ขึ้นทะเบียนแล้ว และผู้ที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนผู้พิการกับสำนักงานประชาสงเคราะห์

คุณภาพชีวิตผู้พิการ หมายถึงความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของบุคคล โดยสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ในทางปฏิบัติจะประเมินองค์ประกอบ 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์กับทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

ระดับคุณภาพชีวิตผู้พิการ หมายถึงระดับความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของบุคคล โดยสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข แบ่งระดับคุณภาพชีวิตเป็น 3 ระดับ คือ ระดับไม่ดี (ได้คะแนน 26-60) ระดับกลาง ๆ (ได้คะแนน 61-95) และระดับดี (ได้คะแนน 96-130)

วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้วิธีการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional study) ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือกลุ่มผู้พิการจำนวน 257 คน โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตร⁽⁷⁾ จากผู้พิการทั้งหมดจำนวน 1,272 คน ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

ขั้นตอนการศึกษา

1. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้พิการ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการรับรู้และเจตคติเกี่ยวกับความพิการ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ และส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้พิการ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (ผู้พิการสามารถตอบหรือไม่ตอบก็ได้)

2. นำแบบสอบถามที่ได้ไปสุ่มเก็บตัวอย่างของผู้พิการ โดยใช้การสุ่มเก็บตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) จำนวน 257 คนที่อยู่ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล และข้อมูลตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษา โดยเสนอค่าแจกแจงความถี่ และร้อยละกรณีที่เป็นข้อมูลแจกแจงนับ ข้อมูลต่อเนื่องและข้อมูลมีการแจกแจงปกติ นำเสนอค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ถ้าเป็นข้อมูลต่อเนื่องที่มีการแจกแจงแบบไม่ปกติ นำเสนอค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุดและสูงสุด โดยใช้ในการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้พิการ ปัจจัยด้านความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต ปัจจัยทางปัญหาและความต้องการของผู้พิการ และระดับคุณภาพชีวิต

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้พิการ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโลจิสติก (Multiple Logistic Regressions) นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นค่า Adjusted OR และ 95% CI ของ Adjusted OR

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของผู้พิการ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) จัดกลุ่ม (Grouping) และนำเสนอในภาพรวมเรียงลำดับตามปัญหาและความต้องการที่มีการกล่าวถึง

ผลการศึกษา

ด้านข้อมูลทั่วไป พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.5 โดยมีอายุเฉลี่ย 52.5 ปี (SD = 18.75) ผู้พิการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 36.2 รองลงมาคือเกษตรกรร้อยละ 29.2 และอาชีพอื่น ๆ เช่น ร้องเพลง ตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างซ่อมต่าง ๆ ร้อยละ 25.3 ผู้พิการส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (เป็นหนี้) ร้อยละ 61.9 รองลงมามีรายได้เพียงพอกับ

ค่าใช้จ่าย (เหลือเก็บ) ร้อยละ 27.6 และรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (ไม่เหลือเก็บ) ร้อยละ 7 ผู้พิการส่วนใหญ่ จบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 91.1 จบชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 5.1 และไม่ได้เรียน ร้อยละ 3.9 ผู้พิการส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรสเป็นคู่ ร้อยละ 64.6 รองลงมาเป็นหม้าย ร้อยละ 28.0 และโสด ร้อยละ 6.6 ผู้พิการส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 63.8 ผู้พิการส่วนใหญ่มีลักษณะครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 66.1 และมีจำนวนคนในครอบครัว 4 ถึง 7 คนถึง ร้อยละ 86.8 ผู้พิการส่วนใหญ่พิการทางการมองเห็น ร้อยละ 31.5 รองลงมาพิการซ้ำซ้อน (พิการมากกว่า 1 ประเภท) ร้อยละ 26.1 และพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ ร้อยละ 28.8 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัคร (N=257)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	158	61.5
หญิง	99	38.5
อาชีพ		
รับจ้าง	93	36.2
ค้าขาย	2	0.8
การเกษตร	75	29.2
นักเรียน/นักศึกษา	1	0.4
ไม่มีอาชีพ	21	8.2
อื่น ๆ ระบุ	65	25.3
รายได้		
รายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (แต่ไม่เหลือเก็บ)	18	7.0
รายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (และเหลือเก็บ)	71	27.6
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (เป็นหนี้)	159	61.9
ไม่มีรายได้	9	3.5
ระดับการศึกษา		
จบประถมศึกษา	234	91.1
จบมัธยมศึกษา	13	5.1
ไม่ได้เรียนหนังสือ	10	3.9

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัคร (N=257) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	17	6.6
คู่	166	64.6
หม้าย	72	28.0
หย่า/แยก	2	0.8
เขตที่อยู่อาศัย		
ในเขตเทศบาล	93	36.2
นอกเขต	164	63.8
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	170	66.1
ครอบครัวขยาย	87	33.9
ประเภทของความพิการ		
พิการทางการมองเห็น	81	31.5
พิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย	6	2.3
พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว	25	9.7
พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม	3	1.2
พิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้	74	28.8
พิการซ้ำซ้อน (พิการมากกว่า 1 ประเภท)	67	26.1
อื่นๆ (ระบุ)	1	0.4
สาเหตุที่พิการ		
พิการแต่กำเนิด	79	30.7
พิการภายหลัง	173	67.3
การเจ็บป่วย	101	39.3
อุบัติเหตุ	49	19.1
อื่นๆ	26	10.1
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	28	10.9
30 - 40 ปี	40	15.6
มากกว่า 40 ปี	189	73.5
$\bar{x} = 52.5, S.D. = 18.7$		

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัคร (N=257) ต่อ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิก		
1- 3 คน	29	11.3
4 - 7 คน	223	86.8
มากกว่า 7 คน	5	1.9
$\bar{x} = 4.9$, S.D. = 0.6		
ระยะเวลาที่ฝึกการ		
น้อยกว่า 10 ปี	91	35.4
10 - 30 ปี	91	35.4
มากกว่า 30 ปี	75	29.2
$\bar{x} = 22.5$, S.D. = 19.9		

คุณภาพชีวิตของผู้ฝึกการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 240 คนคิดเป็นร้อยละ 93.4 รองลงมาคือคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 5.8 และคุณภาพชีวิตที่ดี จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 0.8

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่ด้านสุขภาพกาย มีสัดส่วนมากกว่าด้านอื่น ๆ รองลงมา คือด้านสุขภาพจิต และด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคุณภาพชีวิตของผู้ฝึกการรายด้าน

องค์ประกอบ	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิตปานกลาง	คุณภาพชีวิตที่ดี
ด้านสุขภาพกาย	16 (6.2)	238 (92.6)	3 (1.2)
ด้านสุขภาพจิต	83 (32.3)	173 (67.3)	1 (0.4)
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	101 (39.3)	153 (59.5)	3 (1.2)
ด้านสิ่งแวดล้อม	81 (31.5)	173 (67.3)	3 (1.2)
คุณภาพชีวิตโดยรวม	15 (5.8)	240 (93.4)	2 (0.8)

ด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ฝึกการ จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิตของผู้ฝึกการ พบว่าปัจจัยด้านเพศ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเภทความพิการ มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ฝึกการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ

ข้อมูลทั่วไป	คุณภาพชีวิต			Odds ratio [OR] (95%CI)
	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิตปานกลาง	คุณภาพชีวิตที่ดี	
เพศ				6.2(2.1-18.8)*
ชาย	5 (1.9%)	152 (59.1%)	1 (0.4%)	
หญิง	10 (3.9%)	88 (34.2%)	1 (0.4%)	
อาชีพ				7.5(4.7-11.9)*
รับจ้าง	2 (0.8%)	90 (35.0%)	1 (0.4%)	
ค้าขาย	1 (0.4%)	1 (0.4%)	0 (0%)	
การเกษตร	1 (0.4%)	74 (28.8%)	0 (0%)	
นักเรียน/นักศึกษา	0 (0%)	0 (0%)	1 (0.4%)	
ไม่มีอาชีพ	11 (4.3%)	10 (3.9%)	0 (0%)	
อื่น ๆ ระบุ	0 (0%)	65 (25.3%)	0 (0%)	
รายได้				4.0 (2.6-6.1)*
รายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (แต่ไม่เหลือเก็บ)	3 (1.2%)	13 (5.1%)	2 (0.8%)	
รายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (และเหลือเก็บ)	1 (0.4%)	70 (27.2%)	0 (0%)	
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (เป็นหนี้)	5 (1.9%)	154 (59.9%)	0 (0%)	
ไม่มีรายได้	6 (2.3%)	3 (1.2%)	0 (0%)	
ระดับการศึกษา				6.2 (2.1-18.8)*
จบประถมศึกษา	5 (1.9%)	228 (88.7%)	1 (0.4%)	
จบมัธยมศึกษา	4 (1.6%)	9 (3.5%)	0 (0%)	
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6 (2.3%)	3 (1.2%)	1 (0.4%)	
สถานภาพ				3.8 (1.6-8.7)*
โสด	7 (2.7%)	8 (3.1%)	2 (0.8%)	
คู่	5 (1.9%)	161 (62.6%)	0 (0%)	
หม้าย	2 (0.8%)	70 (27.2%)	0 (0%)	
หย่า/แยก	1 (0.4%)	1 (4%)	0 (0%)	

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	คุณภาพชีวิต			Odds ratio [OR] (95%CI)
	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิตปานกลาง	คุณภาพชีวิตที่ดี	
ประเภทของความพิการ				0.3 (0.2-0.4)*
พิการทางการมองเห็น	2 (0.8%)	79 (30.7%)	0 (0%)	
พิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย	1 (0.4%)	5 (1.9%)	0 (0%)	
พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว	6 (2.3%)	19 (7.4%)	0 (0%)	
พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม	0 (0%)	3 (1.2%)	0 (0%)	
พิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้	6 (2.3%)	67 (26.1%)	1 (0.4%)	
พิการซ้ำซ้อน (มากกว่า 1 อย่าง)	0 (0%)	67 (26.1%)	0 (0%)	
อื่นๆ (ระบุ)	0 (0%)	0 (0%)	1 (0.4%)	
อายุ				0.9 (0.5-1.5)
น้อยกว่า 30 ปี	4 (1.6%)	23 (8.9%)	1 (0.4%)	
30 - 40 ปี	2 (0.8%)	37 (14.4%)	1 (0.4%)	
มากกว่า 40 ปี	9 (3.5%)	180 (70.0%)	0 (0%)	

ปัจจัยรายด้านที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้พิการ ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ เจตคติมีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้พิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ตารางที่ 4)

ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมและครอบครัวมีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้พิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการรับรู้ เจตคติ กับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ

ปัจจัยด้านการรับรู้ เจตคติ	คุณภาพชีวิต			Odds ratio [OR] (95%CI)
	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิตปานกลาง	คุณภาพชีวิตที่ดี	
การรับรู้ข้อจำกัดของตนเอง				0.2 (0.1-0.6)*
น้อย	8 (3.1%)	6 (2.3%)	1 (0.4%)	
ปานกลาง	7 (2.7%)	223 (86.8%)	1 (0.4%)	
มาก	0 (0%)	11 (4.3%)	0 (0%)	

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการรับรู้เจตคติ กับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ (ต่อ)

ปัจจัยด้านการรับรู้ เจตคติ	คุณภาพชีวิต			Odds ratio [OR] (95%CI)
	คุณภาพชีวิต ที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิต ปานกลาง	คุณภาพชีวิต ที่ดี	
การรับรู้ศักยภาพของตนเอง				6.2 (2.1-8.8)
น้อย	12 (4.7%)	10 (3.9%)	1 (0.4%)	
ปานกลาง	3 (1.2%)	230 (89.5%)	1 (0.4%)	
มาก	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	
เจตคติต่อความพิการ				3.8 (1.6 - 8.7)
น้อย	0 (0%)	65 (25.3%)	0 (0%)	
ปานกลาง	10 (3.9%)	92 (35.8%)	1 (0.4%)	
มาก	5 (1.9%)	83 (32.3%)	1 (0.4%)	
เจตคติต่อสังคมรอบตัว				0.3 (0.2-0.4)
น้อย	1 (0.4%)	65 (25.3%)	0 (0%)	
ปานกลาง	8 (3.1%)	93 (36.2%)	1 (0.4%)	
มาก	6 (2.3%)	82 (31.9%)	1 (0.4%)	

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมและครอบครัว กับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ

ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม และครอบครัว	คุณภาพชีวิต			Odds ratio [OR] (95%CI)
	คุณภาพชีวิต ที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิต ปานกลาง	คุณภาพชีวิต ที่ดี	
สัมพันธ์ภาพในครอบครัวของผู้พิการ				0.2 (0.1-0.6)
น้อย	2 (0.8%)	71 (27.6%)	1 (0.4%)	
ปานกลาง	13 (5.1%)	169 (65.8%)	1 (0.4%)	
มาก	0	0	0	
สัมพันธ์ภาพกับชุมชนของผู้พิการ				85.7 (16.9-433.1)*
น้อย	5 (1.9%)	69 (26.8%)	1(0.4%)	
ปานกลาง	10 (3.9%)	171 (66.5%)	1(0.4%)	
มาก	0	0	0	

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมและครอบครัว กับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ

ปัจจัยด้านการรับรู้ เจตคติ	คุณภาพชีวิต			Odds ratio [OR] (95% CI)
	คุณภาพชีวิต ที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิต ปานกลาง	คุณภาพชีวิต ที่ดี	
การสนับสนุนทางสังคมต่อผู้พิการ				0.1(0.1-0.2)*
น้อย	8 (3.1%)	16 (6.2%)	1 (0.4%)	
ปานกลาง	7 (2.7%)	224 (87.2%)	1 (0.4%)	
มาก	0	0	0	

ปัญหาอุปสรรคและความต้องการของผู้พิการ แบ่งออกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา

ปัญหาทางด้านการศึกษาของผู้พิการ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการศึกษาเรียนจบเพียงชั้นประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น ความต้องการของผู้พิการเหล่านั้นจึงต้องการศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้พิการในท้องถิ่นนั้น ๆ

2. ด้านสุขภาพ

ปัญหาทางด้านสุขภาพของผู้พิการส่วนใหญ่จะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมไปถึงการมีโรคประจำตัวร่วมด้วย เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นต้น ดังนั้นความต้องการของผู้พิการจึงมุ่งเน้นการมีอุปกรณ์ที่ช่วยในการเคลื่อนไหว เครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้พิการ รวมไปถึงการส่งเสริมการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อผู้พิการในชุมชน

3. ด้านการเงิน

ปัญหาด้านการเงินของผู้พิการ ส่วนใหญ่จะมีเงินไม่พอกับค่าใช้จ่าย บางรายเป็นหนี้จากการกู้หนี้ยืมสิน และยังมีผู้พิการรายใหม่ที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้พิการ จึงยังไม่ได้รับเบี้ยสำหรับผู้พิการ ความต้องการทางด้านการเงินของผู้พิการจึงต้องการให้เพิ่มเบี้ยผู้พิการ รวมถึงการฝึกอาชีพให้แก่ผู้พิการเพื่อเป็นอีกช่องทางในการหารายได้ให้แก่ผู้พิการ

4. ด้านการยอมรับ

ทางด้านสังคมนั้นให้การยอมรับแก่ผู้พิการ ในส่วนผู้พิการเองก็ต้องการกลับไปช่วยเหลือสังคมเหมือนที่เคยทำก่อนที่ตนจะพิการ

สรุปและวิจารณ์

การศึกษาคุณภาพชีวิตผู้พิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิในครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างผู้พิการจำนวน 257 คน ซึ่งผลการศึกษา พบว่าผู้พิการในอำเภอเทพสถิตนั้นมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่ด้านสุขภาพกาย มีสัดส่วนมากกว่าด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทั่วไป ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพ และประเภทของความพิการมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการ

ปัจจัยรายด้านที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้พิการ ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ เจตคติของผู้พิการ และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมและครอบครัว ยังมีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้พิการด้วย

กลุ่มผู้พิการที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ทั้งหมด 257 คน พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการ จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ พบว่าปัจจัยด้านเพศ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ประเภทความพิการ มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพิทักษ์ ทองสุข⁽⁸⁾ ที่พบว่าระดับการศึกษาและระยะเวลาของความพิการมีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้พิการ สอดคล้องกับเฉลิมขวัญ สิงห์วี⁽⁹⁾ พบว่าประเภทของความพิการมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการ และผลการศึกษาแตกต่างจากไพบุลย์วงษ์ใหญ่ และคณะ⁽¹⁰⁾ ที่พบว่าระดับการศึกษาและสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการ

ปัจจัยรายด้านที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้พิการ ได้แก่ปัจจัยด้านการรับรู้ เจตคติ ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมและครอบครัว มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้พิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพิทักษ์ ทองสุข⁽⁶⁾ ที่พบว่าการสนับสนุนทางสังคมนั้นมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือท่านพอใจกับสุขภาพของท่านในตอนนี้อย่างใด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการมากนักน้อยเพียงใดอยู่ในระดับมากที่สุด และท่านพอใจกับการนอนหลับของท่านมากน้อยเพียงใดอยู่ในระดับมากที่สุด และท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวันไหม (ทั้งเรื่องงาน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน) อยู่ในระดับมากที่สุด คุณภาพชีวิตของผู้พิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่ด้านสุขภาพกาย มีสัดส่วนมากกว่าด้านอื่น ๆ รองลงมาคือด้านสุขภาพจิตและด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษายศพล เหลืองโสมนภา และคณะ⁽³⁾ ที่พบว่าผู้พิการทางการมองเห็น ทางกายและการเคลื่อนไหวมีระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง

ปัญหาของผู้พิการจากผลการศึกษาพบว่าผู้พิการมีปัญหาทางด้านการศึกษา เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการศึกษา เรียนจบเพียงชั้นประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น ปัญหาทางด้านสุขภาพของผู้พิการส่วนใหญ่จะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ปัญหาด้านการเงินของผู้พิการ ส่วนใหญ่จะมีเงินไม่พอกับค่าใช้จ่าย และความต้องการของผู้พิการเหล่านั้นจึงต้องการศูนย์การเรียนรู้ในท้องถิ่น ความต้องการของผู้พิการจึงมุ่งเน้นการมีอุปกรณ์ที่ช่วยในการเคลื่อนไหว เครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้พิการ ต้องการให้เพิ่มเบี้ยผู้พิการ รวมถึงการฝึกอาชีพให้แก่ผู้พิการเพื่อเป็นอีกช่องทางในการหารายได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาดารารัตน์ ทิพย์วงศ์⁽¹¹⁾ ที่พบว่าผู้พิการนั้นต้องการให้จัดสรรเบี้ยยังชีพแก่ผู้พิการเพิ่ม

ข้อเสนอแนะ

ผู้พิการต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมทางด้านโภชนาการแก่ผู้พิการ และการบำบัดฟื้นฟูที่ต่อเนื่องเพราะผู้พิการต้องการกลับมาใช้ชีวิตประจำวันของตนได้ถึงแม้จะไม่ได้เต็มร้อยเหมือนแต่ก่อน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากนายแพทย์เกรียงศักดิ์ เวทีวุฒาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิรา ดวงสงค์ อาจารย์สุทิน ชนะบุญ ที่กรุณาให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้วิจัย หัวหน้าสาธารณสุขอำเภอเทพสถิต และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่และอำนวยความสะดวกในทุกด้าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

1. world health organization. [ออนไลน์]. 2009 [เข้าถึงเมื่อ 12 ต.ค.2557]. เข้าถึงได้จาก <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs352/en/>
2. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. [ออนไลน์]. 2555[เข้าถึงเมื่อ 15 ต.ค. 2557]. เข้าถึงได้จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surpop2-5-4.html>
3. ยศพล เหลืองโสมนภา, สาคร พร้อมเพราะ สุกัญญา ชันวิเศษ. คุณภาพชีวิต ปัญหาและความต้องการของผู้พิการในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี 2554. วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า 2554;28(2):98-109.
4. ปกรณ์ วชิรกุล. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2541.
5. บัณฑิต พลแก้ง. การใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของคนพิการทางการเคลื่อนไหวในจังหวัดชัยภูมิ [วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2552.

6. สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ. [ออนไลน์]. 2556 [เข้าถึงเมื่อ 30 มิ.ย.2557]. เข้าถึงได้จาก http://www.healthyability.com/detail_new.php?content_id=727
7. Fink R, Gate R. Pain assessment. In: Ferrell BR, Coyle N, editors. Textbook of Palliative Nursing. New York: Oxford University; 2001.
8. พิทักษ์ ทองสุข. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการไทยที่สูญเสียแขนและหรือขา [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2548.
9. เฉลิมขวัญ สิงห์หิว. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการทางกายในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2548.
10. ไพบูลย์ วงษ์ใหญ่, พัทนี ธรรมวันนา, พนิษฐ วงษ์ใหญ่, ภาวนา สาป้อม. รายงานวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ญาติหรือผู้ดูแลและพยาบาล: กรณีศึกษาของศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ. นนทบุรี: ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ; 2546.
11. ดารารัตน์ ทิพย์วงศ์. ปัญหา และความต้องการในการได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือจากภาครัฐของผู้พิการในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน [วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2551.